

Ewa Stępnikowa

Data urodzenia: 4 maja 1934

Miejsce urodzenia: Wilno

Data śmierci: 13 lutego 2024

Miejsce śmierci: Piaseczno

Rodzice: Eugeniusz Tarasiewicz, Helena Tarasiewicz (z domu Stypułkowska)

Profesja: bibliotekarka, kustosz dyplomowany

Słowa kluczowe: Związek Młodzieży Polskiej, Uniwersytet Warszawski, Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy, Biblioteka Narodowa, praca biblioteczna

Biogram¹:

Ewa Stępnikowa urodziła się 3 maja 1934 roku w Wilnie w inteligenckiej rodzinie urzędnika Eugeniusza Tarasiewicza i Heleny ze Stypułkowskich. Czas drugiej wojny światowej spędziła w rodzinnym mieście. Podczas niemieckiej okupacji brała udział w tajnym nauczaniu. Po przyłączeniu Wilna do Związku Radzieckiego Tarasiewiczowie w 1945 roku przeprowadzili się do Polski w nowych granicach. Początkowo często zmieniali miejsce zamieszkania, co spowodowało, że Ewa uczęszczała do różnych szkół zlokalizowanych w kilku miastach (Białystok, Zduny, Pruszków, Mrągowo). Naukę na poziomie szkoły średniej ukończyła w 1951 roku. W latach 1951-1956 można zauważyć wzmożony aktywizm Ewy Tarasiewicz (od 1955 roku Stępnikowej) w przestrzeni polityczno-społecznej ruchu młodzieżowego w realiach systemu stalinowskiego. Jako studentka psychologii na Uniwersytecie Warszawskim zaangażowała się w działalność Związku Młodzieży Polskiej, do którego przystąpiła jeszcze podczas nauki w liceum w 1950 roku. W ramach struktur tej organizacji przeszła drogę od bezpartyjnej szeregowej działaczki do aktywistki pracującej w Zarządach Wydziałowym, Dzielnicowym i Stołecznym. W 1954 roku została również członkinią Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Brała udział w spotkaniach kół i grup powstających wśród studentów psychologii oraz w konferencjach sprawozdawczo-wyborczych. Podczas III Dzielnicowej Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej w 1954 roku

¹ Publikacja dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” nr projektu NPRH/F/SP/0086/2024/13, kwota dofinansowania 1 119 240 zł, całkowita wartość projektu 1 119 240 zł.

wyłosiła referat, odnosząc się do założeń ustalonych na niedawno zakończonym II Zjeździe PZPR i tego, jak mają być one realizowane w środowisku młodzieżowym. Nawiązywała kontakty zewnętrzne, współpracowała z Centralną Poradnią Ochrony Macierzyństwa i Zdrowia Dziecka w Warszawie, a w okresie letnim pracowała w Państwowych Gospodarstwach Rolnych. Brała udział w odbywającym się w Warszawie od 27 sierpnia do 3 września 1953 roku III Światowym Kongresie Młodzieży.

W zaangażowaniu Ewy Tarasiewicz zauważa się również negatywne przejawy działalności ZMP związane z atmosferą strachu, donosicielstwa i słownej przemocy. W jej materiałach biograficznych, znajdujących się w Fundacji Ośrodka KARTA, znaleźć można pisany ręcznie donos na jedną z działaczek ZMP, która z powodu niewypełnienia pewnych zadań związanych z organizacją pochodów pierwszomajowego, przyczyniła się do niemożności wypełnienia zobowiązań przez grupę. Nie wiadomo, czy Tarasiewicz była autorką donosu, czy został on jej przekazany, ale stanowi dowód, że nie były jej obce sytuacje potępiające zetempowców z powodu prezentowania nieodpowiedniej postawy ideologicznej czy niewykonywania obowiązków przynależnych do ZMP. Procesy odwilżowe, nasilające się w Polsce na przełomie lat 1955/1956, doprowadziły w ostateczności do rozwiązania organizacji. Ewa Stępniańska jednak nie wystąpiła z ZMP. Ostatecznie weszła w skład Stołecznej Komisji Likwidacyjnej.

W 1957 roku rozpoczęła pracę bibliotekarki w Bibliotece Publicznej m. st. Warszawy. Rok później natomiast przestała być członkiem partii – decyzję tę podjęła w proteście przeciwko likwidacji przez władze czasopisma „Po prostu”. Porzuciła działalność polityczną, koncentrując się przede wszystkim na pracy w instytucjach kultury. W wyżej wspomnianej placówce pracowała do 1972 roku, kiedy to znalazła zatrudnienie w Bibliotece Narodowej na stanowisku kustosa w Zakładzie Dokumentacji Księgoznawczej. W 1975 roku została kustoszem dyplomowanym i kierownikiem Sekcji Katalogów i Kartotek. Trzy lata później przeniesiono ją do Działu Gromadzenia i Opracowywania Zbiorów Nowszych, została kierownikiem Zakładu Katalogów Rzeczowych. Podczas pracy w Bibliotece Narodowej – szczególnie po 1989 roku – rozwinęła sieć współpracy z bibliotekarzami rosyjskimi, publikowała swoje teksty w wydawanych przez Rosyjską Bibliotekę Narodową pracach zbiorowych. Za jej największe osiągnięcie na tym etapie pracy zawodowej uważa się opracowanie, wraz z Joanną Trzcinską, słownictwa wykorzystywanego do katalogów i baz Biblioteki Narodowej i innych polskich bibliotek. Za to przedsięwzięcie została uhonorowana Nagrodą Naukową im. Adama Łysakowskiego przyznaną przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Na emeryturę przeszła w 1994 roku. Na ten okres jej życia przypada kolejny rodzaj zaangażowania, tym razem na polu dobroczynności. Wspierała Fundację „Dr Clown”, a za jej ogromny wkład w prace na rzecz tej instytucji wielokrotnie honorowano ją tytułem Ambasadora Fundacji „Dr Clown”.

Zmarła 13 lutego 2024 roku w Piasecznie. O jej odejściu oficjalnie poinformowało Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, co wskazuje na ogromny wpływ Ewy Stępniakowej w rozwój kultury bibliotecznej w drugiej połowie XX wieku. Z perspektywy całego życia w szczególnie sposób Stępniakową zapamiętano właśnie przede wszystkim jako bibliotekarkę i pracownicę instytucji kultury.

Bibliografia:

Fundacja Ośrodka KARTA, Kolekcja Ewy z Tarasiewiczów Stępniakowej 1857-2016, sygn. PL_1001_FOK_0061.

Klenczon W., *JHP – zmiany bolesne, ale konieczne*, „EBIB”,
<https://www.ebib.pl/2009/109/a.php?klenczon>, dostęp: 25.09.2025.

Nagroda Naukowa SPB im. Adama Łysakowskiego, „SBP”,
<https://www.sbp.pl/o-sbp/informacje/nagrody-naukowe/nagroda-naukowa-sbp-im-adama-lysakowskiego> , dostęp: 25.09.2025.

Wierzbicki M., *Związek Młodzieży Polskiej i jego członkowie. Studium z dziejów funkcjonowania stalinowskiej organizacji młodzieżowej*, Warszawa, Wydawnictwo Trio-Institut Nauk Politycznych PAN, 2006.

Zmarła Ewa Stępniakowa (1934-2024), „SBP”,
<https://www.sbp.pl/serwis-informacyjny/wszystkie/zmarla-ewa-stepniakowa-1934-2024>,
dostęp: 25.09.2025.